

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: III Kž 6/2019-8

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Ratka Ščekića kao predsjednika vijeća te Vesne Vrbetić, Dražena Tripala, dr. sc. Marina Mrčele i Damira Kosa kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Marijane Kutnjak Čaleta kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. T. Š., zbog kaznenog djela iz čl. 111. toč. 1. i 4. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15 - dalje KZ/11) i dr., odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i opt. T. Š. podnesenim protiv presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 21. ožujka 2019. godine broj Kžm-24/18, u sjednici održanoj 16. listopada 2019. godine u prisutnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske G. H. H., opt. T. Š. i branitelja optuženika K. S., odvjetnika iz Z.1,

p r e s u d i o j e:

I. Prihvaća se žalba državnog odvjetnika, preinačuje se drugostupanjska presuda u odluci o kazni te se opt. T. Š. prihvaćaju po prvostupanjskom i drugostupanjskom sudu kao utvrđene kazne dugotrajnog zatvora u trajanju od po 24 (dvadesetičetiri) godine za svako od dva kaznena djela iz čl. 111. toč. 1. i 4. KZ/11 za koja je proglašen krivim pa se opt. T. Š. uz primjenu čl. 51. st. 1. i 2. KZ/11 osuđuje na jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 40 (četrdeset) godina u koje mu se na temelju čl. 54. KZ/11 uračunava vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 26. ožujka 2017. godine pa nadalje.

II. Odbija se kao neosnovana žalba opt. T. Š. te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje drugostupanjska presuda.

Obrazloženje

Vrhovni sud Republike Hrvatske, presudom od 21. ožujka 2019. godine broj Kžm-24/18 je pod točkom I. djelomično prihvatio žalbu opt. T. Š. i preinačio prvostupanjsku presudu u odluci o kazni na način da se optuženiku prihvaćaju po prvostupanjskom sudu kao utvrđene kazne dugotrajnog zatvora u trajanju od po 24 godine za svako od dva kaznena djela iz čl. 111. toč. 1. i 4. KZ/11 opisanih pod točkom I. izreke zbog kojih je proglašen krivim pa se opt. T. Š. zbog navedenih kaznenih djela uz primjenu čl. 51. st. 1. i 2. KZ/11 osuđuje na jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 35 godina, u koju mu se kaznu na temelju čl. 54. KZ/11 uračuna vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 26. ožujka 2017. godine pa nadalje.

Pod točkom II. u ostalom dijelu žalba opt. T. Š. te u cijelosti žalba državnog odvjetnika odbijene su kao neosnovane te je u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđena prvostupanjska presuda.

Protiv te presude žali se državni odvjetnik zbog odluke o kazni i predlaže da se opt. T. Š. za svako od kaznenih djela utvrde strože kazne dugotrajnog zatvora te izrekne maksimalna jedinstvena kazna dugotrajnog zatvora sukladno čl. 46. st. 2. KZ/11.

Optuženik se žali po branitelju K. S., odvjetniku iz Z.1, iz svih žalbenih osnova i predlaže da se pobijana presuda preinači i optuženik oslobodi od optužbe ili podredno ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Predlaže da se optuženik i branitelj izvijeste o sjednici vijeća.

Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnio je optuženik po branitelju K. S., odvjetniku iz Z.1, u kojem predlaže da se žalba državnog odvjetnika odbaci kao nedopuštena odnosno odbije kao neosnovana.

Na temelju čl. 474. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17 - dalje u tekstu ZKP/08) spis je prije dostave sucu izvjestitelju bio dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Sjednica vijeća održana je u prisutnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske G. H. H., branitelja optuženika K. S., odvjetnika iz Z.1, te optuženika T. Š. čija je nazočnost osigurana putem konferencijskog uređaja kojim je rukovala stručna osoba zaposlena u Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

Žalba državnog odvjetnika je osnovana dok žalba optuženika nije osnovana.

Optuženik se žali zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08 navodeći da drugostupanjski sud nije obrazložio zbog čega nije prihvatio Izvješće Centra za socijalnu skrb Š. koje u bitnome iznosi potpuno suprotne konstatacije o odlučnim činjenicama odnosno u cijelosti je u suprotnosti sa provedenim psihijatrijskim vještačenjem.

U navedenom optuženik nije u pravu budući je drugostupanjski sud analizirao Izvješće Centra za socijalnu skrb navodeći tko ga je sačinio, što sadrži i na koji način su podaci prikupljeni, zaključujući da navedeno izvješće ne dovodi u sumnju kvalitetu, pouzdanost i stručnost ekspertize vještaka psihijatarata i psihologa. Dakle, drugostupanjski sud je dao dostatnu ocjenu navedenog izvješća ne prihvaćajući ga relevantnim u odnosu na nalaz i mišljenje psihijatrijskih vještaka koji su prilikom vještačenja imali u vidu navedeno izvješće te iskaze saslušanih svjedoka iz kojih dokaza je proizlazilo da je optuženik bio konzument opojnih droga i da je imao promjene u ponašanju zbog čega su roditelji potražili pomoć psihijatra. Toksikološkim vještačenjem je utvrđeno da je optuženik i prije samog događaja konzumirao drogu, međutim, s obzirom na protek vremena od događaja do vađenja krvi nije bilo moguće utvrditi u koje vrijeme i u kojoj količini je to bilo. Međutim, provedenim

psihijatrijskim vještačenjem je utvrđeno da je konzumiranje droge kod optuženika bilo na razini zlouporabe, a ne ovisnosti.

Sva utvrđenja u pogledu odlučnih činjenica, posebno u pogledu ubrojivosti optuženika su vrlo iscrpno obrazložena u prvostupanjskoj presudi, koja utvrđenja je prihvatio i drugostupanjski sud odgovarajući na sve žalbene navode optuženika i zaključujući da je optuženik bio potpuno ubrojiv u vrijeme počinjenja djela.

S obzirom da je drugostupanjski sud zaključio da provedeno psihijatrijsko vještačenje ima sve značajke stručno utemeljene evaluacije osobnosti i psihičkog stanja optuženika s psihologijskog i psihijatrijskog aspekta i da je utemeljeno na primjeni znanstvenih metoda i tehnika koje su određeno i jasno navedene u pisanom nalazu i mišljenju nakon što je slučaj prezentiran na sastanku psihijataru forenzičara Klinike za psihijatriju V., Zavoda za forenzičku psihijatriju, osnovano nije prihvaćen prijedlog obrane za provođenje "kontrolnog vještačenja" što se sada ponavlja i u žalbi na drugostupanjsku presudu.

Vještaci su bili upoznati i sa provedenim dokazima na raspravi, iskazima svjedoka i Izvješćem Centra za socijalnu skrb te ocijenili da se ne radi o novim elementima koji bi doveli do promjene zaključka o ubrojivosti optuženika, tempore criminis, danog u pisanom nalazu i mišljenju.

Drugostupanjski sud je dao razloge za prihvaćanje zaključka prvostupanjskog suda nalazeći da isti nisu s uspjehom osporeni žalbenim navodima na prvostupanjsku presudu, pa stoga nije počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 1. toč. 11. ZKP/08.

Neprihvaćanjem prijedloga za provođenje kontrolnog psihijatrijskog vještačenja, što je vrlo opširno obrazloženo u prvostupanjskoj presudi, a što je prihvatio i drugostupanjski sud i obrazložio u pobijanoj presudi, nije povrijeđeno pravo optuženika na pravično suđenje zajamčeno Ustavom Republike Hrvatske i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, što se podredno ističe u žalbi optuženika koja nije osnovana niti u tom dijelu.

Ispitujući pobijanu presudu na temelju čl. 476. st. 1. toč. 1. ZKP/08 ovaj trećestupanjski sud nije utvrdio niti da bi bila ostvarena koja od postupovnih povreda na koje pazi po službenoj dužnosti.

U dijelu žalbe zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja optuženik također osporava utvrđenu ubrojivost optuženika, tempore criminis, na što je većim dijelom odgovoreno prilikom obrazlaganja žalbenog osnova bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Naime, u pisanom nalazu i mišljenju psihijatrijski vještaci su naveli da kod optuženika nije nađeno elemenata koji bi govorili u prilog razvijene ovisnosti o alkoholu ili bilo kojem drugom psihoaktivnom sredstvu niti je dijagnosticirano neko teže organsko oštećenje psihičkih funkcija. Optuženikov odnos prema psihoaktivnim tvarima ne zadovoljava kriterije za ovisnost, njegov odnos prema psihoaktivnim tvarima je na razini zlouporabe. Kako je već ranije rečeno vještaci su kod tog nalaza i mišljenja ostali i na raspravi, a pri tome su imali u vidu i navode optuženika o konzumiranju droge, iskaze saslušanih svjedoka, provedeno

toksikološko vještačenje te Izvješće Centra za socijalnu skrb i takav nalaz i mišljenje nije žalbenim navodima s uspjehom osporen.

Provedenim psihijatrijskim vještačenjem je utvrđeno da je optuženik osoba s poremećenom strukturom ličnosti i to onom disocijalnog tipa s naglašenim narcističkim elementima kod koje je dijagnosticirana zlouporaba više psihoaktivnih tvari, ali ne i ovisnost, koje utvrđenje prvostupanjskog suda je prihvatio i drugostupanjski sud.

Utvrđeno je da su kod optuženika prisutna gotovo sva obilježja koja karakteriziraju poremećaj ličnosti: grubo zanemarivanje osjećaja drugih osoba, naglašen i permanentni manjak odgovornosti i nepoštivanja socijalnih normi, pravila i obaveza, vrlo niska tolerancija frustracije i nizak prag za očitovanje agresije, uključujući i nasilje, nepostojanje osjećaja krivnje ili nemogućnost učenja na iskustvu, poglavito kazni, izražena sklonost okrivljavanju drugih ili sklonost uvjerljivim racionalizacijama za ponašanje, koje je bolesnika dovelo u konflikt s društvom. Također može postojati i trajna razdražljivost kao popratno obilježje. Poremećaj ponašanja za vrijeme djetinjstva ili adolescencije, iako nije uvijek prisutan, dodatna je potvrda dijagnoze. Od narcističkih obilježja kod ispitanika je prisutna izrazita osjetljivost na kritiku, manjak samokritičnosti, usmjerenost na vlastite potrebe i interese uz manjak osjetljivosti za potreba drugih, želja za trenutnim zadovoljenjem vlastitih potreba s ograničenom mogućnosti odgađanja istih te izraženo nezadovoljstvo i ljutnja ukoliko one ne budu zadovoljene, potreba za pažnjom i divljenjem od strane okoline, manipulativnost.

Iz psihijatrijskog nalaza je utvrđeno i da je odnos optuženika prema roditeljima do kritičnog događaja uključivao trajni doživljaj prikraćenosti, nerazumijevanja, neuvažavanja, zlostavljanja te naglašenu hostilnost pa i mržnju prema roditeljima. Kako samom događaju nije prethodio bilo kakav incident koji bi rezultirao akutnim stresom kod optuženika vještaci su naveli da ponašanje optuženika tijekom i nakon predmetnog događaja treba razmatrati u okviru karakternih aberacija ličnosti i opisanog odnosa prema roditeljima.

Takav nalaz i mišljenje psihijatrijskih vještaka koji su u cijelosti prihvatili prvostupanjski i drugostupanjski sud nije doveden u sumnju žalbenim navodima koji se ponovno pozivaju na Izvješće Centra za socijalnu skrb.

U žalbi se ustvari ne navodi u čemu je to izvješće protivno provedenom vještačenju niti se iz njega to može zaključiti.

Kako je to pravilno utvrdio drugostupanjski sud navedeno izvješće sadrži podatke o osobnim i obiteljskim prilikama optuženika prikupljenim iz Centru dostavljene dokumentacije, te heteroanamnestičkih podataka dobivenih u jednokratnom razgovoru sa optuženikom, što u bitnome ne odudara od podataka kojima su raspolagali psihijatrijski vještaci pa stoga osnovano zaključuje drugostupanjski sud da ono ne dovodi u sumnju kvalitetu, pouzdanost i stručnost ekspertize vještaka psihijatara i psihologa.

Stoga utvrđenje da je optuženik, tempore criminis, bio ubrojjiv odnosno da kod optuženika ne postoje psihopatologijski elementi na temelju kojih bi se ocijenilo da su njegove sposobnosti shvaćanja vlastitog postupanja i vladanja svojom voljom bile smanjene u bilo kom stupnju, nije s uspjehom dovedeno u sumnju žalbenim navodima i stoga činjenično stanje nije pogrešno utvrđeno.

Nije osnovana žalba optuženika niti zbog povrede kaznenog zakona koju optuženik ističe kao takozvanu posrednu povredu, tvrdeći i nadalje da optuženik nije bio ubrojiv, tempore criminis, što po stavu žalbe isključuje krivnju.

Kako je ranije obrazloženo, u tijeku postupka je utvrđeno da je optuženik bio ubrojiv, dakle, svijest o protupravnosti vlastitog postupanja nije dovedena u pitanje pa uzimajući u obzir način i sredstvo počinjenja djela osnovan je zaključak da je optuženik postupao s izravnom namjerom na lišenje života svojih roditelja iz bezobzirne osvete i na podmukao način, kako je to utvrđeno u provedenom postupku.

Ispitivanjem pobijane presude u tom dijelu na temelju čl. 476. st. 1. toč. 2. ZKP/08 nije utvrđeno da bi na štetu optuženika bio povrijeđen kazneni zakon.

Zbog odluke o kazni žali se državni odvjetnik, kako zbog pojedinačno utvrđenih kazni dugotrajnijeg zatvora tako i zbog jedinstvene kazne dugotrajnog zatvora. Smatra da izrečena kazna nije primjerena osobnosti optuženika, stupnju krivnje, okolnostima počinjenja djela, jačini ugrožavanja zaštićenog dobra te da se njom neće u dovoljnoj mjeri izraziti društvena osuda zbog počinjenih kaznenih djela, jačati povjerenje građana u društveni poredak kao i ostvariti ciljeve specijalne i generalne prevencije, ukazujući pri tome na sve okolnosti koje utječu na odabir vrste i visine kazne koje je utvrdio prvostupanjski sud.

Optuženik, žaleći se iz istog žalbenog osnova jedinstvenu kaznu dugotrajnog zatvora po drugostupanjskom sudu smatra previsoko odmjerenom. Smatra da utvrđene otegotne okolnosti ustvari ukazuju na neubrojivost optuženika što je u postupku propušteno utvrditi. Jedinstvena kazna dugotrajnog zatvora na koju je optuženik osuđen je po stavu žalbe protivna praksi Europske unije i zbog dugotrajnosti je ustvari izostalo pretpostavljeno ostvarenje svrhe kažnjavanja u vidu specijalne prevencije.

Protivno žalbenim navodima osnovano je drugostupanjski sud za svako od kaznenih djela prihvatio po prvostupanjskom sudu utvrđene kazne dugotrajnog zatvora u trajanju od po 24 godine za svako djelo, imajući u vidu sve okolnosti koje utječu na odabir vrste i visine kazne.

Kao olakotno je prvostupanjski sud optuženiku cijenio da je djela počinio kao mlađi punoljetnik, s 19 godina, te dosadašnju neosuđivanost, a kao otegotno ponašanje nakon počinjenja djela kada odlazi na rođendansku proslavu, zabavlja se, konzumira opojnu drogu, puca iz pištolja kojim je prethodno usmrtio roditelje, provodi se po kafićima, automobilom se vozi u Z₂ i natrag, zatim prikrivanje tragova kaznenih djela na način da je isključio, razbio i bacio u grmlje mobitele roditelja govoreći rodbini da su roditelji u Š. i da ne žele da ih netko uznemirava pa da su stoga isključili mobitele, kao i činjenicu da je zatražio od P. B. da mu pomogne sakriti tijela, što je ovaj odbio.

Navedeno ukazuje na veliku količinu bešćutnosti i krajnju bezobzirnost u postupanju optuženika koji cijelo vrijeme ne pokazuje niti najmanju emociju koja bi odražavala tugu za roditeljima već naprotiv cijelo vrijeme se zabavlja i provodi sa prijateljima.

Stoga osnovano nije prihvaćeno da bi se optuženik istinski kajao već se radi o pukoj retorici, jer kajanje u pravom i potpunom smislu te riječi, osim žaljenja zbog posljedica djela u sebi uključuje svijest o štetnosti i neprihvatljivosti vlastitog protupravnog postupanja, ali i čiste motive žaljenja, što je kod optuženika izostalo jer je priznao samo objektivni učin djela, a o optužnici se izjasnio da se ne smatra krivim, kako je to zaključio prvostupanjski sud. Osnovan je zaključak suda da je kajanje izraženo samo u strahu od izricanja kazne.

Osnovano je sud pri utvrđivanju pojedinačnih kazni imao u vidu i sveopće zgražanje javnosti jer se događaj dogodio u relativno maloj sredini, a radi se o sinu jedincu koji je ubio oba roditelja koji su skrbili o njemu i inače uživali društvenu reputaciju, što je sve izazvalo zgražanje i uznemirenost javnosti.

S obzirom na sve navedene okolnosti koje su i adekvatno ocijenjene pravilno su optuženiku utvrđene kazne dugotrajnog zatvora u trajanju od po 24 godine za svako kazneno djelo što prihvaća i ovaj sud trećeg stupnja pa stoga žalbe državnog odvjetnika i optuženika nisu osnovane u tom dijelu.

Međutim, prilikom odmjeravanja jedinstvene kazne dugotrajnog zatvora koja se temelji na ocjeni počiniteljeve ličnosti i počinjenih kaznenih djela u njihovoj ukupnosti drugostupanjski sud je uzeo u obzir sve okolnosti koje su utjecale na odmjeravanje pojedinačnih kazni, ali je po mišljenju ovog trećestupanjskog suda precijenio okolnosti da se radi o mlađem punoljetniku kao i verbalizirano kajanje, za koje su i psihijatrijski vještaci naveli da nisu stekli dojam autentičnosti verbaliziranih osjećaja koji zaključak su dali na temelju cjelokupnog uvida u ono što je optuženik radio, kako se ponašao, kako je davao svoj iskaz i kako se odnosio po pojedinim detaljima svojih iskaza.

Imajući u vidu tako izraženo verbalizirano kajanje uz poricanje krivnje, činjenicu da je roditelje usmrtio bez povoda, da je ranije izražavao naglašenu hostilnost i mržnju prema njima, što sve utječe na ocjenu počiniteljeve ličnosti, te uzimajući u obzir način i počinjenje kaznenih djela, pri čemu je optuženik iskazao veliku količinu zločinačke volje, bešćutnost i krajnju bezobzirnost, kao i ponašanje nakon počinjenja djela ovaj sud trećeg stupnja smatra da će jedinstvena kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 40 godina ostvariti svrhu kažnjavanja kako u vidu specijalne tako posebno u vidu generalne prevencije.

Stoga je prihvaćena žalba državnog odvjetnika u tom dijelu, dok iz istih razloga nije prihvaćena žalba optuženika.

Iako u uvodu žalbe optuženik navodi i da se žali zbog odluke o sigurnosnoj mjeri istu ne obrazlaže, a ispitivanje drugostupanjske presude u tom dijelu utvrđeno je da je sigurnosna mjera oduzimanja predmeta izrečena u skladu s zakonom.

S obzirom na sve navedeno na temelju čl. 486. st. 1. i čl. 482. ZKP/08 odlučeno je kao u izreci.

Zagreb, 16. listopada 2019.

Zapisničar:
Marijana Kutnjak Čaleta, v.r.

Predsjednik vijeća:
Ratko Šćekić, v.r.